

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 " "
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden garmond sor díja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:
Hivatalos hirdetéseknek: Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt, díszbetűs s körzettel ellátott hirdetésekért térmérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számíttatik.
Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
Hirdetések a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Egy szó a magyarosodás ügyében.

Nincs állam Európában, mely nyelvileg compact egészet képezne. A közlekedési eszközök elterjedése és tökéletesedése közelebb hozta egymáshoz a nemzeteket; a különböző érdekek s más nyomós körülmények többé-kevésbé megzavarták a népek kezdetbeni egységes harmoniáját, és ennek következtében egymás közt sokféle módon összeegyeztettek. Ezen összeegyeztetése a különböző ajku nemzeteknek tagadhatatlan sok haszonnal járt az emberiségre: eszméik kiscserélődtek, ennél fogva az egyetemes előhaladásra döntő befolyással voltak. Azonban ezen előny nem zárja ki azt, hogy az államra mint politikai testületre veszélyesek ne lennének. A történelem legalább e mellett szól. Ugyanis a különféle nemzetiségek aspirációi az államgépezetet sokszor megbénítják, zavargásaikkal a közjólétre károsan hatnak, s így az ország boldogulásáért hátráltatják. Ezért minden hatalom igyekszik, hogy ezen akadályokat fejlődési útjából elhárítsa, s a területén élő heterogén elemeket lehetőleg tömörítse.

Oly állam, mely annyi különböző elemeket zárna területén, mint Magyarország, lehet mondani: nincs. Nekünk tehát, ha a történelmi tényekből tanulságot akarunk meríteni, azon kell lennünk, hogy ezen beolvadási processus minél előbb keresztül menjen. De míg ezt a legtöbb állam bár Kulturalis téren, de kényszer útján eszközli, nekünk azt szintén ily módon, de békés uton kell végrehajtanunk, hogy így ezen eljárásunkkal is megmutassuk ellenségeinknek, miszerint itt is nemeslelkűen járunk el.

De hol van azon bázis, melyből kiindulva ezen fontos operációt a legsikeresebben véghez lehessen vinni? Ezen alap: a kisdedovó-intézmény. — Különösen falun, hol a szülék mezei munkával vannak elfoglalva, volna ez ajánlatos, már csak azért is mert ez által eléjét vennék azon sok szerencsétlenségnek, mely a kisdedeket szülék távollétében fájdalom, oly sokszor éri. A gyermekek itten 3-6 éves korukig magyar kisdedovó vezetésével mellett annyira elsajátítanak a hazai nyelvet, hogy az iskolában az oktatás már ezen a nyelven lenne eszközölhető. De a tanító munkája is szerfelett megkönnyítenék, amennyiben a gyermekek már bizonyos előismereteket vinnének innen magokkal az iskolába. — Ez tehát még paedagogiai szempontból is czélszerű volna. Midőn aztán a tanuló az elemi osztályokat elvégezné, egészen bírná a magyar nyelvet, magyarul érezne és magyarul gondolkodnék. Igen ám, csak hogy ez újabb teherrel sújtaná a különben is módfelett elszegényedett népet. Gyenge érv. A mely község erre saját erejéből nem volna képes, ott az állam nyulna a dologba; az ebbe fektetett tőke busásan kifizetné a maga kamatját, melyet a jövő generatio igen igen megköszönne nekünk.

Igyekezünk tehát, hogy hálájokat biztosítsuk!

Szabó Kálmán.

A zöldoltás bemutatása Tolcsván.

Tolcsva 1882. június 6.

Mint mult tudósításomban jelezve volt, Szabó Lajos ur a tarcali vinczellér képezde igazgatója, f. hó 5-én délelőtt egy közeli szőlőben bemutatá

közönségünknek a zöldoltás módszerét nagy érdekltség mellett, mert a szől. és bor. egylet tagjain kívül jelen voltak a város összes tanítói és a meghívott ügyesebb vinczellérek, kik közül többen már is megtanulták, és az egyes szőlőkben már is nagy buzgalommal folynak a kísérletek, az eredményről — természetesen — még nem irhatunk; annyi bizonyos hogy a zöldoltásnak kétségbe nem vonható előnyei vannak az eddig divott nyakbaoltás fölött, mert eltekintve könnyen kezelhetőségétől — egy ügyes kéz 2-300 oltást képes egy nap alatt teljesíteni — fölönye abban rejlik, hogy ezen művelet által sem a szőlőt sem annak idei termése veszélyeztetve nincs, és oly időben történik midőn a fajok biztosan megkülönböztethetők s h a sikeresnek bizonyulandó, óriási lépéssel közeledünk szőlőfajaink nemesítése és egyformásítása felé.

Az előadás után d. u. 1 órakor a borászati egylet választmánya egy társas ebédet rendezett a helybeli vendéglőben, melyben városunk összes értelmisége vett részt, tán fölösleges fölemlítenem hogy a tolcsvai pinczék bőven és nemesen voltak képviselve és ennek folytán a jó kedv sem hiányzott, a felkösztöttek csatornai megnyilván. Várnai egyleti elnök, báró Kemény miniszterre, Szilágyi Szabó igazgatóra, Szabó az egylet tagjaira emeltek poharat és így folyt tovább a késő esteli órákig, mikor a társaság vidám hangulatban oszlott szét.

R. I.

Szemere Miklós összes műveire

az előfizetési határidő június elsején lejárt ugyan, de a mennyiben közbejött akadályok miatt a műveknek csak egy része került ki még sajtó alól, az előfizetés a munka megjelenéséig továbbra is elfogadatik.

Az előfizetők és megrendelők megnyugtására közöljük itt a beérkezett előfizetésekről és megrendekésekről szóló III-ik kimutatást.

Kötött példányra 7 frtjával előfizettek: 54. Boronkay László, Pelejte. 55. Szánky Ferd., Besz-

T Á R C S A.

II. Rákóczi Ferencz bujdosása.

„Hamarább meglátta Menyországot, mint Magyarországot” . . .

Zágoni Mikes Kelemen XLVII. leveléből.

I.

Az 1711-ik év a szomorúságnak éve lett a »szabadságért« küzdő Magyarországon. Májushó 1-ső napján, a majtényi síkságon, Szatmár vármegyében, »a szövetséges rendek« lerakták diadaloszorú s tépett zászlóikat és a szabadság védelmében megéltlenült fegyvereiket. *Károlyi Sándor*, a labanczból kuruczczá lett hadvezér, mint Rákóczi Ferencz »vezérlő« fejedelmek helynöke, ennek hire-tudta nélkül, aláírta a békekés levelet, mely az orosz segítség elnyerhetése érdekében Lengyelországban fáradozó Rákócziról akként intézkedik: *hogya visszatér és a császár-király iránt való hűségüket leteszi három hét alatt, amnesztiát nyer és családi birtokait is visszakapja.*

Nem volt nehéz választani. Örökös száműzetés — vagy örökös kegyelem. Elbukott közérdek egyfelől, megmenthető magánérdek másfelől. Bizontalan reménykedés itt — boldogsággal biztató és megelégedő valóság amott. Az idő és a körülmények által teremtett kérlelhetlen és világos ellentétek. Meg azután a »közvélemény« is választott már; a közvélemény, ez az isten és emberek akaratát önmagába záró földi hatalmasság — választotta a bizonytalan jobb helyett a bizonyos jót: a *kegyelmet!* Erkölcsei ütközés lett volna az ellenkező választás.

Rákóczi választotta. A közvéleménnyel ellenkezőt vállasztotta, amidőn az u. n. szatmári békekötést nem fogadta el. Imádott nemzete és szeretett hazája abszolút szabadságáért oly hön lángoló büszke lelke ellentmondott a meghamisított közvéleménynek; — szerinte »az nem békekesség, hanem fegyver által való meggyőztetés, melyet a nemes vér, mint halálnál is nehezebb dolgot nem szenvedhet« s hiven a rendekhez intézett azon szavaihoz, hogy »ő maga kész megválni mindenétől és csak egy pálczával kezében hagyni el az országot.« Bercsényi, Eszterházy, Forgách, Horváth, Pápay és még *negyvenöt* más »hü magyar« kíséretében, — kiket az elvűség, vagy a személyes rokonszenv imádata csatolt oldalához — a bujdosás keserves osztályrészét fogadta el sorsa balkezéből. Ilyképen életpályája tragikus irányba fordult.

Mert hiszen az európai politikai időjárásban is mindenfelé tartós derüt »utrechtii békekötést« jeleztek a barométerek. Az 1713-ban beköszöntött utrechtii béke meghozta azt, ami után a hosszú háborúkban kimerült európai hatalmak sóhajtoztanak — a csendes, üdítő pihenést. Rákóczi politikai törekvései, hogy t. i. hazájának ügyes-bajos dolgai e békekötésben legalább némi-nemü orvosságokat nyerjenek, kudarcot vallottak. Nem késett már most az angol kormány által felajánlott hadihajót elfogadni, mely őt kivánsága szerint Danzigból Párisba vitte.

Az agg király, XIV. Lajos, a Rákóczi-féle szabadságharcz egykori ámitó szírenje, barátságosan fogadta a sorsüldözött fejedelmet s havonkint 6000 frank díjat rendelt neki, unokája pedig, V. (Anjou) Fülöp, spanyol király évi 30,000 frankkal segítette. E szerint tehát évenkint 102,000 frank állott rendelkezésre s a megélhetés anyagi gondjai ellen kellőkép biztosítva lett. Kitűnő személyes tulajdonainál — magas művelt-

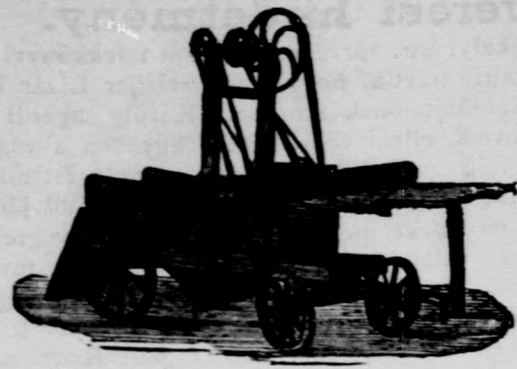
sége, szerény, de előkelő modoránál fogva bizalmas barátja lett a francia királynak, közbeccsülés és tisztelet tárgya az udvarnak. Nem volt az udvarban nála nélkül mulatság, szórakoztató összejövetel, ünnepély; mik is józan életmódját kellemesen fűszerezték, nemes szívének hazafiai fájdalomát enyhítették és a búslakodásra való időt, alkalmat jó részben kedvderítő szórakozásúl lefoglalták.

A bujdosásnak, száműzöttségnek ezen kevésbbé nyomasztó szakasza azonban nagyon rövid életű volt.

XIV. Lajos 1715-ben elhalálozott. Utódja XV. Lajos gyámja, Orleans herczeg, regens, bánásmódja irányában ugyan nem változott meg, de a ledérség és erkölcsi léhaság, mely az udvar légkörét befertőzteté, undort ébresztett fejedelmünk tiszta lelkében és a buzgó vallásosság, mely honszerelmének érzelmével mérközött s mely mindinkább kizárólagos uralmat nyert lelke fölött száműzetésében, bucsut venni készítette nemcsak az udvartól, de a világ zajától is. A kalmaduli szerzetesek gros-boisi zárdájában vallási gyakorlatokra adta magát. Buzgó imáktól és ájtatos elmélkedésektől mentes idejét kertészkedésre fordítá, szórakozást emlékiratának szerkesztésében és önéletírásának kidolgozásában keresett. »Soha sem éltem nyugodtabb s edesebb életet« — írja innen — »mint mióta a királyok királyának igyekszem udvarolni e magányomban, melynek kéjei közt elvesztem kíváncsiságomat tudni azt, ami e világon történik.«

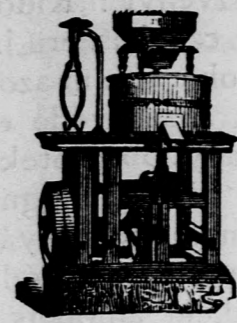
Mindazonáltal a hazafiságon a vallásosság erőt nem vehetett, mert sorsüldözött fejedelmünkben hatalmasabb volt a haza, — mint a grois-boisi klastrom iránt való kötelességérzet.

A politikai látóhatáron kerekedett forgószél kiragadta őt még egyszer kedvelt magányából a közélet terére s nem honfitársai, — de az önmaga

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán

(Eperjesi ut 6. sz. és Kassa mellett a Csermely-völgyben)

ajánlja a t. cz. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmeltartásával, czélszerűen és gondosan gyártott, jó hírnevű gépeit, nevezetesen:

Cséplőkészleteit, könnyű járással, járgány vagy gőzmozgony általi hajtásra;
Kézi cséplőgépeit;
Sorba és szórva vetőgépeit, sat.

Csermelyvölgyi gépműhelyünkben (Kassa mellett) gépgyártmányaink, **jelentékeny készletét tartjuk állandóan**, bizományi raktárt pedig:

Kornstein Ignác urnál S.-a.-Ujhelyben

ki is gazdasági gépünk **képét** valamint öntődénk gyártmányai **árjegyzékét**, kívánatra ingyen s bérmentve küldi be.

5—6

A „Vadászkürt“ szálloda helyiségében.

KELLER ANDORNÉ-nál

legújabb megérkezett **dus raktára** a mostani idényre mindenféle **útba-való** kézi és más eféle **bőrördöknek**. Továbbá fehér és színes **ingek**, nagy választásban; **harisnyák** urak, hölgyek és gyermekeknek; legjobb **gallér** és **manchettek**, **szalma-** és **posztó-kalapok**; mindenféle **pipere**, **norinbergi** és **rövidárúk**. Fehérnemű, mindenféle **legjobb vásznak** és **chiffonok**; itten nagyon jól ismert **francia kor-zettek**, csak is n áll a m kaphatók. **Tax-féle zsebkések**, ezeken kívül tartok e szakmába vágó minden más eféle cikket és a mi a **legfőbb** nagyon **jutányos** árak mellett. — Miért is kérem a nagyérdemű **közönséget** üzletemben **próba** bevásárlásokat tenni.

Mély tisztelettel

Keller Andorné

2—2

Donga eladás.

Király-Helmecczen **ELEK JÁNOS** gőzmalom-tulajdonosnál, tavalyi készítésű és legjobb minőségű

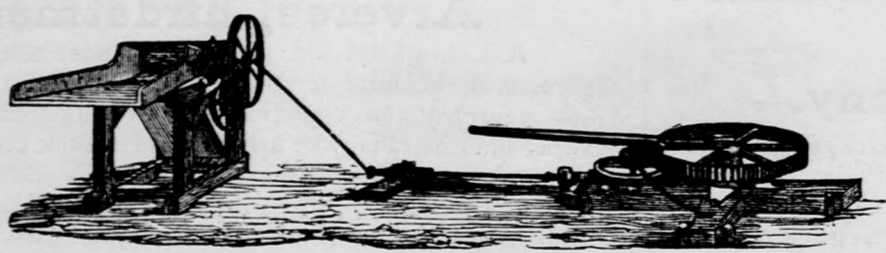
50,000 donga eladó, venni szándékozók kéretnek egyenesen hozzám fordulni.

2—3

Heinzelmann vasgyárának bizom. raktára.

Clayton és Shutleworth

gazd. gépgyárnokok Lincoln (Angolhon.)
Bizományi készlet és képviselő
Adriányi és Markónál Kassán.

Ajánlják a t. cz. gazdaközönségnek a legújabb vívmányok kiaknázásával felszerelt és még eddig utol nem ért gőzjárgány és kézi erőre szerkesztett **cséplők**; **szelölő-, osztályozó-, uszók- és konkoly-választó-rostákat**; kiváló munkaképességgel bíró és eddigelé **legjobb**nak ismert **hárombarázdás ekéiket**; **vető-, kaszáló-, szénagyújtó-, arató-, szecska- és répa-vágó-, morszoló- és füllesztő-gépeiket**; **örlő- és darálóikat**; mindennemű **szivattyúikat** és általában e szakba vágó és saját gyártmányu legjobb gépeiket, géphajtó szijjait és gépfőszerelevényeiket a lehető legjutányosabb ár és kedvező feltételek mellett.

Képes árjegyzékekkel és bővebb felvilágosítással megkeresésre a legnagyobb készséggel szolgálnak

ADRIÁNYI és MARKÓ
vaskereskedők Kassán.

12—16

Mogyoróskai portland- és román mészlény.

A „ZEMPLÉN“ KÖNYVNYOMDÁJA

készít fekete, mindenféle színű avagy aranyozott

könyvnyomdai munkákat,

ugymint:

NÉVJEGYEKET,
báli és táncmulatsági meghívókat,
GYÁSZLEVELEKET,

kereskedelmi és üzleti nyomtatványokat,
számlákat,

bank, takarékpénztári és zálogházi

főkönyvek, bárczák, jegyzékek és napi-ivek,
szabaduló és tanuló-levelek,

mindennemű ügyvédi nyomtatványok,

falragaszokat stb. stb. stb.

a leggyorsabban és a legolcsóbb árban.

ELŐFIZET
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Bérmentetle
ismert kez
na
Készítők n
vis
Egyes szá
A nyitáster
mond sor

A Rák

Megült
nehány mel
sére, a bors
nak százado
f. hó 11-én

Abban

vezünk, e n
lőban, ha a h
ha a szabad
való törek
majmolása,
lelkü szaba
nem jut, e
rény körbe
nepelni. —

És ne

geségeül, h
feletti örö
némi büsz
kötelmek t
miféle díj,
ország elis
dön a kezd
környezetü
rá előlegül

S hog

vált nékiek
volt bátor
kiüríteni. A
vágyják a
selés hozzá
kikelet baj
szenvedésé
Azon
vált mozg
oldala, me

II. Rák

Gallip
sóinkat.

Gallip

okt. 29-én

passarovitz

hogy a po

lahol a tör

tartózkodás

hogy inner

hanem hát

24 én *Buyu*

szept. köze

találkozunk

ugy mint

és tisztelet

óket (59.

szesíték.

avonkint

az emigrat

háznépet (

országban

nyit, mint

*) Jel

országi Leve

megfelelő lev